

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

**XAVFLI ISHLAB CHIQARISH QURULMALARIDAN
FOYDALANISHDA SANOAT XAVFSIZLIGI**

fanining

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	1000 000-Xizmatlar
Ta'lim sohasi:	1020 000 - Gigena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi
Magistratura mutaxassisligi:	71020201—Mehnat muhofazasi, ishlab chiqarish va texnologik jarayonlar xavfsizligi (sanoatda)

Qarshi - 2022

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr(lar)	ECTS - Kreditlar
X/CHO2306	2022-2023	3	6
Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi darssoatlari	Jami
asosiy	O'zbek	6	180
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim(soat)	Jami yuklama (soat)
Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlaridan foydalanishda sanoat xavfsizligi	90	90	180
Fanning mazmuni			
<p>2.1. Fanni o'qitish maqsadi va vazifalari</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari, ularning tasniflanishi, xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini hisobga olish va davlat reestrini yuritish tartibi, tekshirish tartibi, sanoat xavfsizligi bo'yicha qonunchilik, sanoat xavfsizligi, avariya va noxush hodisa, xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini identifikatsiyalash, sanoat xavfsizligi talablari, sanoat xavfsizligini davlat tomonidan tartibga solinishi, xavfli ishlab chiqarish ob'ektidan foydalanishga oid sanoat xavfsizligi talablari, , sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati to'g'risida nazariy bilim berish hamda amaliy ko'nikmalar hosil qilishdan iboratdir.</p> <p>Fanning vazifasi – xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini identifikatsiyalash, nazorat qilish va baholash, ularga nisbatan sanoat xavfsizligi talablarini o'rnatish, xavfli ishlab chiqarish ob'ektini loyihalash, qurish va foydalanishga qabul qilib olishga oid sanoat xavfsizligi talablari hamda xavfli ishlab chiqarish ob'ekti xodimlariga qo'yiladigan sanoat xavfsizligi talablari kabi masalalarni o'zlashtirishga zarur bo'ladigan nazariy va amaliy bilimlar bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.</p>			

2.2. ASOSIY NAZARIY QISM

Ma'ruza mashg'ulotlari

1- mavzu. Kirish. Fanning maqsad va vazifalari. Asosiy tushuncha va ta'riflar

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari to'g'risida tushuncha. Asosiy tushuncha va ta'riflar. Sanoat xavfsizligi. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarida sanoat xavfsizligini ta'minlashga oid huquqiy me'yoriy hujjatlar.

2-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari turlari va ularni baholash mezonlari.

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari turlari. Sanoat xavfsizligi va noxo'sh hodisalar. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlaridagi avariya inshootlar va (yoki) xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarida qo'llaniladigan texnika qurilmalarining buzilishi, nazorat qilib bo'lmaydigan portlash va (yoki) xavfli moddalar ajralib chiqishi.

3-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini hisobga olish va identifikatsiyalash

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari sanoat xavfsizligi sohasidagi maxsus vakolatli davlat organi vazifalari, xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarining davlat reestri

4-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini hisobga olish va davlat reestrini yuritish tartibi

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini hisobga olish va davlat reestrini yuritishda Sanoat xavfsizligi davlat qo'mitasining vazifalari, hisobga olish raqamini berish va zarur axborotni ma'lumotlar bazasiga kiritish, X/CHO to'g'risidagi ma'lumotlarni davriy yangilash yoki uni Reestrda chiqarish tartibi.

5-mavzu. Sanoat xavfsizligi sohasida davlat tomonidan tartibga solish

Sanoat xavfsizligi sohasida davlat tomonidan tartibga solishda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining hamda maxsus vakolatli davlat organining vazifalari. Sanoat xavfsizligi sohasida ayrim vakolatlarga ega bo'lgan boshqa davlat organlari.

6-mavzu. O'zbekiston Respublikasi sanoat xavfsizligi davlat qo'mitasi.
Sanoat xavfsizligi davlat qo'mitasining tuzilmasi, funksiyalari va vazifalari, huquqlari va javobgarligi

7-mavzu. Sanoat xavfsizligi talablari

Sanoat xavfsizligi talablari, qonunchilik hujjatlari va normativ texnik hujjatlarda nazarda tutilgan shartlar, taqiqlar, cheklashlar va boshqa majburiy talablar.

8-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektini loyihalash, qurish va foydalanishga qabul qilib olishga oid sanoat xavfsizligi talablari

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektini qurish, kengaytirish, qayta qurish, texnik jihatdan qayta jihozlash, konservatsiyalash va tugatishni amalga oshirishga

qo'yilgan talablar.

9-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidan foydalanishga oid sanoat xavfsizligi talablari

xavfli ishlab chiqarish ob'ekti xodimlari shatiga qo'yilgan talablar, xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi ishga oid malaka talablari, xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari xodimlarining tayyorgarlikdan va attestatsiyadan o'tkazish tartibi, ishlab chiqarish jarayoni ustidan nazorat qiluvchi zarur asboblari va tizimlarning belgilangan talablarga muvofiq mavjud bo'lishi hamda ishlashini ta'minlash.

10-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ekti xodimlariga qo'yiladigan sanoat xavfsizligi talablari

sanoat xavfsizligi sohasida tayyorgarlikdan va attestatsiyadan o'tish tartibi, xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariya yoki noxush hodisa haqida tegishli shaxslarni xabardor qilish tartibi, xavfli ishlab chiqarish ob'ektida avariya yoki noxush hodisa yuz bergan taqdirda xodimlarning vazifalari.

11-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariyaning kengayib ketishiga yo'l qo'ymaslik va uning oqibatlarini tugatish bo'yicha harakatlarga tayyorgarlik ko'rishga oid sanoat xavfsizligi talablari

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariyaning kengayib ketishiga yo'l qo'ymaslik va uning oqibatlarini tugatish tadbirlarini rejalashtirish hamda amalga oshirish tartibi.

12-mavzu. Sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati

Sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati maqsad va vazifalari, sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazoratini o'tkazishga vakolatli organlar.

13-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida qo'llaniladigan texnika qurilmalarini sertifikatlashtirish.

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida qo'llaniladigan texnika qurilmalari sanoat xavfsizligi talablariga muvofiqligi jihatidan qonunchilikda belgilangan tartibda majburiy sertifikatlashtirish tartibi.

14-mavzu. Sanoat xavfsizligi sohasidagi faoliyatning ayrim turlarini litsenziyalash

Sanoat xavfsizligi sohasidagi faoliyatning ayrim turlarini litsenziyalashga oid huquqiy-me'yoriy hujjatlar.

15-mavzu. Sanoat xavfsizligi ekspertizasi

xavfli ishlab chiqarish ob'ekti qurish, kengaytirish, qayta qurish, texnik jihatdan qayta jihozlash, konservatsiyalash va tugatishga doir loyiha hujjatlari, xavfli ishlab chiqarish ob'ektida qo'llaniladigan texnika qurilmalari, xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi binolar va inshootlar, sanoat xavfsizligi deklaratsiyasi va xavfli ishlab chiqarish ob'ektidan foydalanish bilan bog'liq boshqa hujjatlar. Sanoat xavfsizligi ekspertizasini uni o'tkazish uchun belgilangan tartibda

akkreditatsiyaga ega bo'lgan tashkilotlar vazifalari. Sanoat xavfsizligi ekspertizasini o'tkazish va ekspertiza xulosasini berish tartibi.

16-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariya sabablarini texnik jihatdan tekshirish

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi har bir avariyaning vujudga kelishi fakti bo'yicha uning sabablarini texnik jihatdan tekshirish maxsus vakolatli davlat organi vazifalari, tekshirish komissiyasi tarkibi va tartibi.

17-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariya sabablarini texnik jihatdan tekshirish bo'yicha davlat komissiyasini tuzish tartibi

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariya sabablarini texnik jihatdan tekshirish bo'yicha davlat komissiyasi tuzish tartibi va vazifalari

18-mavzu. Sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi ustidan ishlab chiqarish nazorati

Sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi ustidan ishlab chiqarish nazoratini amalga oshirishda xavfli ishlab chiqarish ob'ektidan foydalanuvchi tashkilotning vakolati va vazifalari ishlab chiqarish nazoratini tashkil qilishi va amalga oshirish tartibi.

19-mavzu. Sanoat xavfsizligi deklaratsiyasi

Sanoat xavfsizligi deklaratsiyasini tuzishda xavfli ishlab chiqarish ob'ektidan foydalanuvchi tashkilotning vazifalari, sanoat xavfsizligi deklaratsiyasini ishlab chiqish va tasdiqlash tartibi.

20-mavzu. Sanoat deklaratsiyasini tuzishda xavfsizlik tahlili

Xavfli moddalarning tavsifi, texnologiyalar va apparatni rasmiylashtirish to'g'risidagi ma'lumotlar, xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha texnik yechimlarning tavsifi, xavfning tahlili ma'lum avariya tahlili, avariyalarning kelib chiqishi va rivojlanishi shart-sharoitlarining tahlili, avariya xavfini baholash

21-mavzu. Sanoat deklaratsiyasida "Vaziyat rejalari" va "axborot varag'i" tarkibi

"Vaziyat rejalari" da deklaratsiyalanayotgan ob'ektning tarkibi bo'yicha avariyaning mumkin bo'lgan va eng yuqori darajadagi muqarrar (namunaviy) ssenariysi zonalarining grafik tasviri, shuningdek joylashish zonalarini hisob-kitob qilish uchun boshlang'ich ma'lumotlar ko'rsatilgan holda ushbu ssenariylarning qisqacha tavsifi, "Axborot varag'i" ning maqsadi va vazifalari.

22-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida avariya yuz bergan holda zarar yetkazganlik uchun javobgarlikni majburiy sug'urta qilish.

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida avariya yuz bergan holda boshqa shaxslarning hayoti, sog'lig'i va (yoki) mol-mulkiga hamda atrof muhitga zarar yetkazganlik uchun javobgarlik, majburiy sug'urta qilish tartibi, xavfli ishlab chiqarish ob'ekti xodimlarining hayoti, sog'lig'i va mol-mulkiga zarar yetkazgan

holatlarda ish beruvchining javobgarligi.

23-mavzu. Sanoat xavfsizligi to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

Sanoat xavfsizligi to'g'risidagi qonunchilikni buzganlikda aybdor shaxslarning javobgarligi.

2.3. Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

1. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini baholash
 2. Xavf va xavfsizlik. Xavf turlari va tasnifi
 3. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini identifikatsiyalash
 4. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari bo'yicha davlat reestrini yuritish tartibi
 5. Sanoat xavfsizligi sohasini davlat tomonidan tartibga solish
 6. Sanoat xavfsizligini amalga oshiruvchi vakolatli organ va uning tuzilmasi, funksiyalari, huquqlari va javobgarligi
 7. Sanoat xavfsizligi talablari
 8. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektni loyihalashga qo'yilgan talablar
 9. Xavfli ishlab chiqarish oyu'ektlarini qurish va foydalanishga qabul qilib olishga oid sanoat xavfsizligi talablari
 10. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidan foydalanishda sanoat xavfsizligi talablari
 11. Xavfli ishlab chiqarish ob'ekti xodimlariga qo'yiladigan sanoat xavfsizligi talablari
 12. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariyaning kengayib ketishiga yo'l qo'ymaslik
 13. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarida avriyalarning oqibatlarini tugatish bo'yicha sanoat xavfsizligi talablari
 14. Sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati
 15. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida qo'llaniladigan texnika qurilmalarini sertifikatlashirish.
 16. Sanoat xavfsizligi sohasidagi faoliyatning ayrim turlarini litsenziyalash
 17. Sanoat xavfsizligi ekspertizasi
 18. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariya sabablarini texnik jihatdan tekshirish
 19. Sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi ustidan ishlab chiqarish nazorati
 20. Sanoat xavfsizligi deklaratsiyasi
 - 21-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida avariya yuz bergan holda zarar yetkazganlik uchun javobgarlikni majburiy sug'urta qilish.
 - 22-mavzu. Sanoat xavfsizligi to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik
- Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihatlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor- o'qituvchi tomonidan

o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

2.4. Laboratoriya ishlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar O'quv rejalarda laboratoriya ishlari kiritilmagan.

2.5. Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar O'quv rejalarda seminar mashg'ulotlari kiritilmagan.

2.6. Kurs ishi (loyihasi) bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar O'quv rejalarda kurs ishi (loyiha) kiritilmagan

2.7. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

Xavflarning nomenklaturasi, taksonomiyasi va identifikatsiyasi

Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini turlari

3. O'zbekiston Respublikasining "Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarining sanoat xavfsizligi to'g'risida"gi qonuni

O'zbekiston Respublikasi vazirlar mahkamasining "Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarining sanoat xavfsizligi to'g'risida"gi o'zbekiston respublikasi qonunini amalga oshirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" qarori

5. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini hisobga olish va davlat reestrini yuritish tartibi to'g'risidagi nizom.

6. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi ustidan ishlab chiqarish nazoratini tashkil etish va amalga oshirish tartibi to'g'risidagi nizom.

7. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini baholash

8. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini identifikatsiyalash

9. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari bo'yicha davlat reestrini yuritish tartibi

10. Sanoat xavfsizligi sohasini davlat tomonidan tartibga solish tartibi

11. Sanoat xavfsizligini amalga oshiruvchi vaqolatli organ va uning tuzilmasi, funksiyalari, huquqlari va javobgarligi

7. Sanoat xavfsizligi talablari

8. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektni loyihalashga qo'yilgan talablar

9. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini qurish va foydalanishga qabul qilib olishga oid sanoat xavfsizligi talablari

10. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidan foydalanishda sanoat xavfsizligi talablari

11. Xavfli ishlab chiqarish ob'ekti xodimlariga qo'yiladigan sanoat xavfsizligi talablari
 12. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariyaning kengayib ketishiga yo'l qo'ymaslik talablari
 13. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarida avriyalarning oqibatlarini tugatish bo'yicha sanoat xavfsizligi talablari
 14. Sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi usitidan davlat nazorati
 15. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida avariya yuz bergan holda zarar yetkazganlik uchun javobgarlikni majburiy sug'urta qilish
 16. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida qo'llaniladigan texnika qurilmalarini sertifikatlashirish.
 17. Sanoat xavfsizligi sohasidagi faoliyatning ayrim turlarini litsenziyalash
 17. Sanoat xavfsizligi ekspertizasi
 18. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariya sabablarini texnik jihatdan tekshirish
 19. Sanoat xavfsizligi talablariga rioya etilishi usitidan ishlab chiqarish nazorati
 20. Sanoat xavfsizligi deklaratsiyasi
 21. Sanoat deklaratsiyasida "Vaziyat rejaları" va "axborot varag'i" tarkibi 22-mavzu. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektida avariya yuz bergan holda zarar yetkazganlik uchun javobgarlikni majburiy sug'urta qilish.
- Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
- 3. Fan o'qitilishining natijalari**
(shakllanadigan kompetensiyalar)
Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:
- xavfli ishlab chiqarish ob'ektlariga qo'yilgan talablar;
 - bilimlarning bir butun tizimi bilan o'zaro bog'liqlikda ushbu fanning asosiy muammolari;
 - xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarida sanoat xavfsizligini bahoalish, hisobga olish, identifikatsiyalash va ta'minlash sanoat xavfsizligi deklaratsiyasi;
 - sanoat xavfsizligi ustidan davlat va ishlab chiqarish nazorati"
 - sanoat xavfsizligi to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik;
 - xavfli ishlab chiqarish ob'ektni loyihalash, qurish va foydalanishga qabul qilib olishga oid sanoat xavfsizligi talablari bo'yicha *tasavvur va bilimga ega bo'lishi*;
 - talaba xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarida sanoat xavfsizligi ta'minlash, sanoat xavfsizligi deklaratsiyasini tuzish, xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini sanoat xavfsizligi bo'yicha baholash hamda nazoratini amalga oshirish, xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarida yuz bergan avariyalarni tekshirish bo'yicha

ko'nikmalariga ega bo'lishi;

- talaba xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarida sanoat xavfsizligi bo'yicha xodimlarga qo'yilgan talablar, xavfli ishlab chiqarish ob'ektlaridagi texnik vositalarni sertifikatlayotgan, xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini deklaratsiyasini tuzish, xavfli ishlab chiqarish ob'ektidagi avariyaning kengayib ketishiga yo'l qo'ymaslik va oqibatlarini bartaraf etishga oid *malakalariga ega bo'lishi kerak.*

4. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoat bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

5. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ismi topshirish.

ADABIYOTLAR

6.1. Asosiy adabiyotlar

1. Raximov O.D., Yuldoshev O'R., Murodov M.O. Mehnatni muhofaza qilish. Aloqachi" nashriyoti, 2018. -260b.
2. Psixologiya bezopasnosti: ucheb. posobiye dlya akademicheskogo bakalavriata. //A. I. Donsov, Yu. P. Zinchenko, O. Yu. Zotova, Ye. B. Perebagina. M.: Izdatelstvo Yurayt, 2015. — 276 s.
3. Raximov O.D., Siddiqov I.X., Murodov M.O. Hayot faoliyat xavfsizligi. Ekologiya. Darslik. //Toshkent: "Aloqachi" nashriyoti, 2017.-310b
4. Brenner C. An elementary textbook of psychoanalysis. — New York: International Universities Press, 1973.
5. DSM-III: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Third Edition): American Psychiatric Association, 1980.

6.2. Qo'shimcha adabiyotlar

- O'zbekiston Respublikasining "Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarining sanoat xavfsizligi to'g'risida" gi qonuni
- O'zbekiston Respublikasi vazirlar mahkamasining "Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarining sanoat xavfsizligi to'g'risida" gi o'zbekiston respublikasi qonunini amalga oshirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" qarori
- Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini hisobga olish va davlat reestrini yuritish tartibi to'g'risidagi nizom.

	<p>6.3. Internet saytlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi xukumat portali. 2. www.lex.uz – O‘zR Adliya vazirligi sayti. 3. www.ziyounet.uz - O‘zR Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi sayti. 4. www.bilim.uz - O‘zR Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi sayti. 5. www.mintrud.uz – O‘zR Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi sayti. 6. hfxraximov.uz – Hayot faoliyat xavfsizligi fanidan shaxsiy veb-sayt (prof.O.D.Raximov sayti)
7.	<p>Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan (bayonnoma №- 2022 yil ____)</p>
8.	<p>Fan/modul uchun ma’sullar: R.Eshonqulov - Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti “Ekologiya va mehnat muhofazasi” kafedrasi mudiri, professor, texnika fanlari doktori. O.D.Raximov - Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti “Ekologiya va mehnat muhofazasi” kafedrasi professori, texnika fanlari doktori,</p>
9.	<p>Taqrizchilar: X.X.Razzakov – Samarqand davlat arxitektura va qurilish instituti “Hayot faoliyati xavfsizligi” kafedrasi mudiri, texnika fanlari nomzodi, dotsent (turdosh OTM). N.Maxmatqulov - Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti “Ekologiya va mehnat muhofazasi” kafedrasi katta o‘qituvchisi.</p>